

START – UP – URILE – CATALIZATORUL INOVAȚIILOR ȘI CREATIVITĂȚII

BRAD ECATERINA, masterandă, TIDE-191m

Academia de Studii Economice a Moldovei

Republica Moldova, mun. Chișinău, ASEM, Str. Mitropolit G. Bănulescu – Bodoni, 61

email: ecaterina.brad.96@inbox.ru

***Abstract.** Innovation is considered the engine of the economic development. To think innovatively means to come to the market with something absolutely new, different from the competitors and to obtain success in a very short time. Through this research the authors have proposed to present the notion of "innovation", "creativity" together with "startup" and also present the importance of product innovation and process innovation. The authors have identified clear examples of worldwide startups which have already applied the product and process innovation.*

A special focus of the paper was to analyze Moldovian startups which apply the innovation inspired by the foreign experience.

***Key words:** innovation, creativity, startup, entrepreneurship, product innovation, process innovation*

JEL CLASIFICATION: M13

INTRODUCERE

În ultima perioadă apar tot mai multe start – up – uri, se nasc tot mai multe idei de business, implementate de antreprenorii creativi. Un start – up, ca să se dezvolte rapid și să ofere într-un timp record produsele și serviciile așteptate de consumatori este nevoie să utilizeze pe scară largă inovația. De aceasta depinde în mare măsură, succesul sau eșecul unei companii. Într-o lume tehnologizată, este indispensabilă creativitatea, inovația și invenția, care accentuează și mai mult autenticitatea și originalitatea produsului sau serviciului. Din acest motiv există start – up – urile, ca să aducă ceva nou pe piață și să genereze o nișă de consumatori pe termen lung.

Cercetarea respectivă își propune ca obiective prioritare:

- ✚ analiza conceptelor de start – up, inovație și creativitate prin consultarea surselor din literatura de specialitate;
- ✚ exemplificarea ideilor reușite de start-up-uri, care au aplicat inovația de produs și proces la nivel internațional;
- ✚ analiza gradului de inovație pentru Republica Moldova.

Ca obiect de studiu al cercetării îl constituie start – up – urile și inovația.

Pentru a putea însă exprima rolul start – up – urilor, ca subiecte de studiu se descriu start – up – uri concrete, care au aplicat inovația de produs și proces.

Ca metodă principală de studiu, s-a folosit analiza conceptuală/abordarea conceptuală, atunci când s-au analizat noțiunile de start – up, inovație, creativitate prin consultarea surselor din literatura de specialitate.

De asemenea se va include și analiza statistică sau empirică, atunci când se va analiza evoluția inovației la nivel de țări.

1. PREZENTAREA GENERALĂ A SURSELOR BIBLIOGRAFICE UTILIZATE

În lumea economiei, start – up – urile sunt niște jucători importanți pe piața bunurilor și serviciilor. Literatura de specialitate prezintă un șir de noțiuni sau concepte ale start – up – urilor, inovației, creativității, etc..

Blank susține ipoteza că „start – up – ul” reprezintă o afacere sub forma unei companii, a unui parteneriat sau o organizație temporară care are scopul de a căuta un model de afaceri repetabil și scalabil [1, p.19].

Robehmed este de părere că start – up – ul este o companie sau un proiect inițiat de un întreprinzător pentru a căuta, a dezvolta eficient și a valida un model de afaceri scalabil și măsurabil [2, p.40].

Un start – up nu poate exista fără inovație, ceva absolut nou implementat pe piață. Literatura de specialitate definește inovația în mai multe moduri.

Inovația este ceva ce se răspândește rapid în toate domeniile ca un generator important de noi idei și invenții care au schimbat lumea. Maranwillle crede că inovația are o aplicabilitate largă prin oferirea de soluții mai bune ce satisfac cerințe noi, nevoi nearticulate sau nevoi existente ale pieții [3, p.8] .

Frankelius susține aproximativ aceeași ipoteză că inovația este ceva absolut nou și original, care „intră” în piață sau societate [4, p.27].

Creativitatea pare să fie aceeași cu inovația, și totuși au și unele deosebiri. Dar nu se exclude faptul că una fără alta nu pot exista și duce la inițierea unui start – up de succes.

O definiție a creativității este dată de Comitetul Consultativ Național pentru Educație Creativă și Culturală din Anglia, în vizunea căruia creativitatea desemnează o activitate imaginativă adaptată astfel încât să producă rezultate care sunt atât originale cât și de valoare [5].

Oprescu consideră creativitatea ca fiind abilitatea de a face combinații noi între două sau mai multe concepte existente deja în minte, combinații din care rezultă produse care corespund unor nevoi individuale sau sociale [6, p.38].

În esență, pentru ca un start – up să funcționeze, este nevoie ca în fruntea ideii sale să stea un antreprenor – persoana care a fondat compania și care a transformat această idee în ceva care poate aduce utilități societății.

1. REZULTATELE OBTINUTE VIZAVI DE UNELE ASPECTE ÎN LEGĂTURĂ CU INOVAȚIA DE PRODUS ȘI PROCES ÎN CADRUL START – UP -URILOR

Când se aduc în discuție aspecte ce țin de inovație, este nevoie de reținut că aceasta poate îmbrăca mai multe forme, în cazul dat există inovație de produs și inovație de proces.

Inovația de produs se aplică preponderent asupra produselor care necesită careva îmbunătățiri ale caracteristicilor lor.

Inovația de proces se folosește în cazul când se necesită îmbunătățiri semnificative de producție (noi procedee de fabricație sau fluxuri tehnologice).

Fast Company oferă un clasament al celor mai inovatoare start-up - uri din 2019 [7].

În Tabelul 1 s-au obținut rezultate vizavi de clasamentul celor mai inovatoare start – up - uri, precum și genul de activitate a acestora.

Tabelul 1. Clasamentul celor mai inovatoare start – up – uri, 2019

	Start – up	Genul de activitate
1	Meituan Dianping	platformă tehnologică chineză care accelerează rezervarea și livrarea de servicii, cum ar fi mâncare, sejururi la hotel și bilete de film
2	Grab	companie de călătorii
3	NBA	Ligă de Baschet
4	The Walt Disney Company	animație
5	Stitch Fix	serviciu de styling personal online
6	Sweetgreen	lanț american de restaurante casual, care servește salate
7	Apeel Sciences	produs comestibil de acoperire ce poate face avocado, citrice și alte tipuri de fructe să dureze de două ori mai mult decât de obicei, folosind o acoperire comestibilă fără gust, fabricată din materiale vegetale

8	Square	servicii financiare, comerciale și mobile
9	Oatly	marcă vegană din Suedia care produce alternative la produsele lactate din ovăz
10	Twitch	platformă de streaming în timp real a videourilor legate de jocuri video

Sursă: Elaborat de autori în baza datelor din *The World's 50 Most Innovative Companies 2019*

Ca generalizare, acestea sunt doar câteva dintre cele mai inovatoare start – up – uri la nivel mondial, care s-au aliniat cerințelor și standardelor, care să-i catalogheze ca lideri și cele mai inovative companii; mai sunt și altele mai mici, necunoscute încă, dar care își proiectează inovațiile în mod accelerat și care probabil în viitor apropiat se vor poziționa în locul celor sus – menționate.

În general, start – up – urile, care au atins succesul, nu au parcurs o cale deloc ușoară. Inițiatorii săi au pus în joc resurse și timp pentru a reuși. Pe lângă inovație – caracteristica principală ce le caracterizează, acestea sunt supuse unui grad înalt de risc și schimbărilor permanente în materie de legislație și fiscalitate.

Inovația de produs este aplicată de start – up – ul italian CORTILIA, ce s-a remarcat prin vânzări online a produselor BIO. Cortilia este prima piață agricolă online de unde se pot achiziționa foarte ușor produse cultivate într-o fermă mică de agricultori locali. Cortilia este un start - up care permite propriilor clienți să procure online și respectiv să primească acasă fructele și legumele de sezon, în cantități diferite și la diferite prețuri. Fiecare client este conectat la o piață agricolă locală, din vecinătate, care corespunde unui sau mai multor producători autohtoni. Clienții au excelenta posibilitate să achiziționeze produsele o singură dată sau să-și creeze un abonament. Produsele primite sunt strict de sezon. Exemplul CORTILIA este unul foarte bun, mai ales în perioada actuală a pandemiei de COVID – 19, când persoanele ce se deplasează la magazinele fizice sunt supuse riscului sporit de infectare cu COVID – 19.

Inovația de proces se observă la firma PERSONAL FACTORY (Ciment la km 0). Start - up - ul Personal Factory, ia naștere în anul 2009 și a dezvoltat și patentat o mașină sau mai bine zis un robot “Origami”, care de fapt este o fabrică portabilă de mortar și ciment de doar șase metri pătrați. O adevărată revoluție dacă se ia în considerare că pentru acest sector industrial cea mai mare parte a costurilor și a dificultăților se referă la transportul de materii prime. Mașina sau robotul permite, realmente, reducerea drastică a transporturilor către lanțul de aprovizionare cu un impact redus asupra mediului înconjurător.

Un start – up reușit, care a aplicat mai mult inovația de servicii este CANVA, cu sediul în Australia, unul din liderii de platforme de design grafic, pe care designerii de pe Glob sunt pasionați să îl folosească. Până în prezent, aceste afaceri de pe continentul australian au colectat peste 40 de milioane de dolari pentru a câștiga o valoare a afacerii de 345 milioane USD. Actualmente, CANVA este folosit în afacerile moderne pentru editarea, elaborarea diferitor scheme sau prezentarea mai simplificată a unor informații prin imagini, culori, postere, etc..

În contextul în care inovația joacă un rol cheie în dezvoltarea start – up – urilor se cuvine de analizat care sunt și cele mai inovative țări, pentru a ști cu precizie de unde pornesc majoritatea start – up – urilor în pas cu inovația, creativitatea și autenticitatea ideii de afaceri. Figura 2 ilustrează cele mai inovatoare state ale Uniunii Europene.

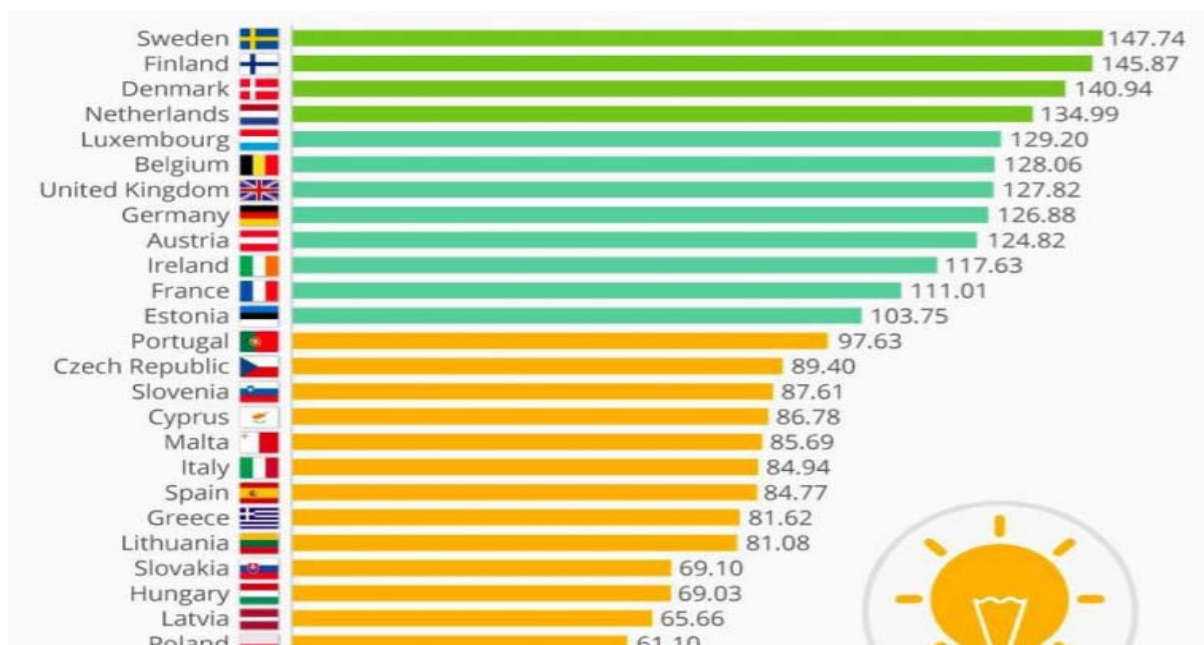

Figura 1. Cele mai inovatoare țări ale Uniunii Europene, 2019

Sursă: „Revista Europeană de Inovare 2019, <https://noi.md/md/in-lume/care-mai-inovatoare-tari-ale-ue>

Suedia se poziționează în fruntea clasamentului, ca cea mai inovatoare țară din Europa, urmată de Finlanda, Danemarca, Țările de Jos și Luxemburg. Cea mai puțin inovatoare țară este Polonia (61.10 puncte).

Este de menționat care va fi impactul pandemiei de COVID – 19 asupra companiilor din întreaga lume. Pandemia va duce la o scădere a economiei și producției, devalorizarea monedei, respectiv companiile care produc pentru export își vor încetini vânzările.

Criza se va resimți pronunțat în țările sărace, inclusiv și în Republica Moldova, care are o multitudine de start – up – uri. Astfel, după ieșirea din pandemie inovația ar trebui să fie factorul principal, care să îl utilizeze pe scară largă companiile.

Actualmente se fac tot mai multe încercări de a deschide companii și a aplica inovații pentru produse și servicii și în Republica Moldova. Oameni care inspiră sunt și în Moldova, mulți dintre ei au învățat cum să-și deschidă o afacere, o dată cu stabilirea peste hotarele țării. Totuși au venit acasă cu gândul să schimbe ceva, să creeze lucruri frumoase pentru propria satisfacție, dar și pentru a oferi anumite beneficii altor oameni.

O idee de afaceri reușită a fost creată de antreprenoarea Geta Rașciuc și creatoarea brandului „Choo – Choo”, în cadrul căruia produce port – bebeuri ergonomice.

Ideea originală i-a venit atunci când a devenit mămică și a procurat acest produs, pentru a putea purta bebelușul pretutindeni cu ea. A fost într-o perioadă când societatea încă nu era deprinsă cu astfel de inovații – mămicile, care purtau bebelușii în sling erau asaltate de privirile pline de nedumerire. Atunci și-a propus să dea startul unei campanii de promovare a slingurilor ergonomice cu scopul de a le populariza în rândurile părinților. Treptat ideea funcționa, iar în scurt timp a lansat brandul „Choo – Choo”. Producerea de slinguri ergonomice a durat cinci ani, după care a ieșit în concediu de maternitate cu cel de-al treilea copil și a oprit activitatea de producere, având nevoie de o pauză, însă a continuat să facă consiliere pentru părinți. Mai târziu, Geta și-a propus să meargă la concursul internațional „Get in the Ring”, care se desfășoară în cadrul Săptămânii Globale a Antreprenoriatului. La ediția din 2014 au participat peste 2000 de proiecte de start-up din peste 60 de țări din întreaga lume, iar proiectul cu „Choo Choo Baby Carriers” a ajuns printre cele 10, care au luptat în finala mare din Rotterdam, Olanda, după care a câștigat etapa regională est-europeană din Sofia, Bulgaria. Performanța obținută o obliga pe Geta, ambițioasă de fire, să își dezvolte afacerea în

continuare. În perspectivă urmează să își lărgescă gama de produse pentru părinți, cu marca „Choo-Choo”.

Alte idei reușite de start – up – uri din Moldova, care au pornit la fel de la zero, și au crescut vertiginos sunt:

- Zeroqode. Un start – up de succes, apărut acum 4 ani în Republica Moldova. Doi tineri, unul din Kazahstan și altul din Uzbekistan și-au dat întâlnire într-un spațiu de coworking din Chișinău și au format o platformă cu o gamă de produse fără cod: șabloane, cursuri, servicii de dezvoltare ș.a.. Tehnologia fără cod face lansarea unor noi aplicații, startup-uri sau produse de 10 ori mai rapidă, fără a fi necesare capacități speciale de programare.
- FAGURA (primul marketplace de credite în Moldova). Fagura reprezintă așa – zisa noua lume financiară, care leagă investitorii interesați de profituri colosale cu creditorii, care obțin dobânzi mai mici decât în sistemul financiar tradițional. Fagura revoluționează sistemul financiar cu investiții cât mai inteligente.
- Allmag Moldova este un magazin online inițiat recent, care susține producătorii și antreprenorii locali. Cu ajutorul acestuia, există posibilitate de a alege din sutele de produse alimentare, fructe, legume, măști de protecție, dezinfectante și antiseptice, prin achitare online cu cardul. Livrarea rapidă în 24h după plasarea comenzii în orice colț al Republicii Moldova, garantează cea mai înaltă calitate a produselor [7].

Pentru a putea analiza cât este de competitivă Republica Moldova la capitolul inovații, se iau în considerare datele furnizate de Biroul Național de Statistică, cele mai relevante sunt din anul 2018. În figura 2 se proiectează structura start – up – urilor inovatoare pe regiuni de dezvoltare.

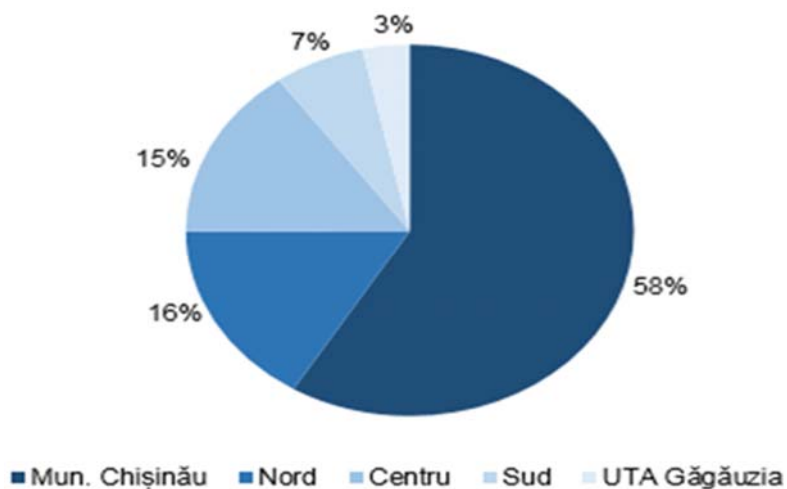

Figura 4. Structura întreprinderilor inovatoare pe regiuni de dezvoltare, 2018

Sursă: Structura întreprinderilor inovatoare pe regiuni de dezvoltare,
<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=5882&idc=168>

Se observă o diferență considerabilă între Chișinău și restul regiunilor, care au aplicat mai puține inovații. Ceea ce înseamnă că treptat se fac pași pentru a aplica cât mai multe inovații în toate sectoarele.

CONCLUZII

Dezvoltarea start – up – urilor cu ajutorul inovațiilor este un subiect destul de actual. Dacă tot lumea contemporană este predispusă schimbărilor frecvente în toate domeniile vieții, este indispensabilă alinierea companiilor noi înființate la cerințele actuale ale pieții. Prin cercetarea dată

s-au realizat scopurile propuse. Prin analiza conceptelor de start – up, inovare și creativitate s-a obținut o imagine de ansamblu despre importanța acestor elemente și aportul pe care îl au în dezvoltarea economică. Identificarea ideilor de start – up –uri reușite a contribuit la o înțelegere mai bună a celor mai inovative idei, iar analiza gradului de inovații a Republicii Moldova permite de gândit asupra metodelor de îmbunătățire și creștere a inovațiilor companiilor indiferent de genul de activitate.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. <https://allmag.md/prieteni/allmag-md-online-magazin/>
2. Blank, S. „*Search versus Execute*” 2012. Disponibil: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Startup>
3. <https://www.fastcompany.com/most-innovative-companies/2019>
4. Frankelius P., “*Questioning two myths in innovation literature*”. The Journal of High Technology Management Research. 2009
5. Maranville, S. *Entrepreneurship in the Business Curriculum*. Journal of Education for Business. 1992. Disponibil: <https://en.wikipedia.org/wiki/Entrepreneurship>
6. NACCCE Report. *All Our Futures: Creativity, Culture and Education*, DfEE Publications. 1999. Disponibil: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Creativitate>
7. <https://noi.md/md/in-lume/care-mai-inovatoare-tari-ale-ue>
8. Oprescu, V. “*Factorii individuali si formativi ai vocatiei si creativitatii*”, Edit. Scrisul Romanesc, Craiova 1989, pp. 38-41
9. Rebehmed, N. What Is a Startup?, 2013. Disponibil: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Startup>
10. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=5882&idc=168>

Coordonator științific: DODU - GUGEA LARISA, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice a Moldovei,
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Mitropolit G. Bănulescu – Bodoni, 61
email: dodu_gugea@yahoo.com